

Hükümetimizle Belçika Hükümeti arasında akit ve imza olunan ikamet mukavelenamesinin tasdikı hakkında kanun

(*Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 24/I/1933 - Sayı : 2312*)

No.
2103

Kabul tarihi
14 - I - 1933

BİRİNCİ MADDE — Hükümetimizle Belçika Hükümeti arasında 30 temmuz 1931 tarihinde Ankarada akit ve imza olunan ikamet mukavelenamesi kabul ve tasdik olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

18 kânunusani 1933

TÜRKİYE VE BELÇİKA ARASINDA MÜNAKİT İKAMET MUKAVELENAMESİ

Bir taraftan Türkiye Reisiümhuru Hazretleri,
Ve diğer taraftan Belçika Kırallı Hazretleri,

İki memleket arasında teyemmünen cayigir olan dostluk rabıtalarnı takviye ve Belçikadaki Türk tebaasının ve Türkiyedeki Belçika tebaasının ikamet şartlarını tanzim etmek arzusile mütehasis olarak bu bapta bir ikamet muahedesi aktine karar vermişler ve mütekebil murahasları olmak üzere :

Türkiye Reisiümhuru Hazretleri :

Milli Müdafaa vekili Zekâi Beyefendiği ;
İktisat vekili Mustafa Şeref Beyefendiği ;

Belçika Kırallı Hazretleri :

Belçika Maslahatgüzarı Müsyü André Motte'ü tayin etmişlerdir.

Müşarileyhim usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

Yüksek âkit taraflardan her birinin tebaası memleket kanunlarına ve nizamlarına riayet etmek ve ecebiler hakkında mevzu zabıta ahkâmı mahfuz kalmak suretile diğer taraf arazisinde mahallî tebaanın, ve ecebilere müteallik hususî ahkâm mevcut bulunduğu takdirde, en ziyade mazharı müsaade millet tebaasının tâbi bulunduğu veya bulunabileceği takyidat haricinde her hangi bir mahiyette takyidata tâbi tutulmaksızın, bu taraf arazisine serbestçe girebilecekler, orada seyahat ve ikamet edip yerleşebilecekler yahut bu araziye terkedebileceklerdir.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki yukarıdaki ahkâm Yüksek âkitlerden her birine ne memleketleri dahiline muhacereti bir kanunla tanzim etmek hususunda tanınmış olan hakkı, ne de pasaport ve ikamet ruhsatıyesi emrinde elyevm meri bulunan veya bilâhare meri olacık olan nizamnameleri ihlâl etmiyecektir.

Madde — 2

Yüksek âkit taraflardan her biri, gerek bir hükmü kanunî neticesinde, gerek zabıta ahlâkiye, zabıta sıhhiye yahut tescül hakkındaki kavanin ve nizamât muktazasından ve gerek Devletin dahilî veya haricî emniyetine müteallik esbaptan dolayı diğer taraf tebaasını, tedabiri ferdiye ile, kendi arazisi dahilinde yerleşmekten ve meks ve ikamet etmekten meneylemek ve bu sebeplerden dolayı arazisinden tart ve ihraç eylemek hakkını muhafaza eder.

Memleketi serbesçe terke mezun bırakılmak suretile tart ve ihraç olunan eşhasın tart ve ihraç eden tarafın hudut veya irkâp limanına kadar nakilleri kendilerine ait olacaktır. Hükûmet kuvveti ile tart ve ihraç edilen eşhasa gelince, bunların, tart ve ihraç eden tarafın hudut veya irkâp limanına kadar nakilleri bu tarafa ait olacaktır.

Madde — 3

Yüksek âkit taraflardan her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, iktisap ve temellüküne bu tarafın kanunlarına en ziyade mazharı müsaade memleket tebaasına müsaade edilmiş veya edilecek olan her nevi emvali menkule ve gayrimenkuleyi iktisap ve temellük hususunda tam bir serbestiye malik olacaklardır. Tebaai mezkûre bu emvali en ziyade mazharı müsaade ecebî memleket tebaasına müteallik olarak vazedilmiş veya edilecek olan aynı şerait dairesinde, beyi, mübadele, hibe, evlenme, vasiyet tarikile yahut diğer her hangi bir suretle tasarruf veya veraset tarikile iktisap edebileceklerdir.

Madde — 4

Yüksek âkit taraflardan her birinin tebaası diğerinin ülkesinde, gezgincilik ve her nevi seyyar satıcılık haric olmak ve iki taraftan her birinin kavanin ve nizamâtı mucibince tebaai mahalliyeye hasredilen veya edilecek olan hırfet ve meslekler müstesna bulunmak şartile her nevi sınaat ve ticaret icra ve herhangi bir hırfet ve mesleke sülûk hakkını, tebaai mahalliyeye misillü, haiz olacaklardır.

Madde — 5

Rüsum, harç ve vergi hususlarında, iki Yüksek âkit tarafın her birinin tebaası, diğer taraf ülkesinde, gerek meks ve ikamet etmek veya yerleşmek, gerek dördüncü madde mucibince ruhsat verilmiş olan herhangi ticaret, sanat, hırfet veya mesleki icra etmek ve gerek emval, hukuk ve menfaatlerinin iktisabı, temellükü ve intifarı, feragı, intikali, ve tevarüsü hususlarında tebaai mahalliyenin mümasil ahvalde tâbi bulunduğu mükellefiyeti maliyeden daha yükseğine tâbi olmayacaklardır.

Aynı tebaa mallarının satılmasından mütehasıl esman ve bilfiil mallarını, meri ahkâmı kanuniye muhafuz kalmak şartile, serbestçe ihraç etmeğe mezdurlar. Diğer taraf tebaası bu vesile ile, tebaai mahalliyeden talep edilen miktardan daha yüksek vergi, rüsum veya aidata tâbi tutulmayacaklardır. Bu hüküm ecebîler hakkındaki zabıta muamelelerinin ifasına müteallik olarak, icabı halinde, alınacak harçların istifasına halel getirmez.

Madde — 6

İki Yüksek âkit taraftan her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, gerek kara, deniz, ve hava ordularında ve gerek askerî veya askerî bir sarıfta teşkil edilmiş olup da memleketin müdafaasına veya memleket dahilinde nizam ve emniyeti muhafazaya tahsis edilmiş bulunan diğer müessesatta, şahsî hizmet askeriyeye müteallik herhangi vecibeden veya bu hizmet yerine kaim olacak her nevi haçtan istisna edileceklerdir.

Madde — 7

İki Yüksek âkit taraftan birinin tebaasının diğer taraf ülkesindeki emvalinin istimplâki ve aynı tebaanın bu emvalin intifamından hatta muvakkaten bile mahrum edilmesi ancak menfaati âmmeğe

veya millî mudafaaya muteallik esbap dolayısıyla mahallî kanunun derpis ettiği usule tebaan ve muhik tazminatı pesinen verilmeğe şartile kabul olabilecektir.

Madde — 8

Merkûzî idareleri Yüksek âkit taraflardan birinin ülkesinde olup bu tarafın kanunlarına nazaran usulu dairesinde tesekkül etmiş bulunan sermayesi eshama munkasem şirketler ve smaî, malî şirketlerle sigorta, nakliyat kumpanyaları da dahil olmak üzere diğeri ticarî şirketler diğeri tıraf ülkesinde, gayrimensu bu maksat takip etmemek şartile, bu tırafğa usulu dairesinde mutesekkil addolunacaklardır.

Merkûzî şirketler, diğeri tarafın hâlen menî veya itide menî olacak kavanım ve nizamatına riayet etmek şartile, ve bu tarafın mevzuatı bir musaade istihsal mecburiyetini derpis ettiği takdirde, bu musaademin alınmasından sonra, bu memleket arazisinde yerleşebilecekler, fiyâl, şube ve acentalık ihdas ve gerek ikame-i dava ve gerek defî-i dava için mehkime muamele edebileceklerdir.

Yüksek âkitlerden birinin mevzuatına nazaran teskil edilmiş olan bu şirketlerin faaliyetleri, diğeri tarafın arazisinde icra edildikleri nisbette o memleket kavanım ve nizamatına tâbî olacaktır.

Bu şirketler, mallarının kanunî ve adlî himayesine muteallik bilcumle hususatta diğeri memleketlerde millî şirketlerin mustefit oldukları muameleden istifade edeceklerdir.

Bu şirketlerle fiyâl, şube ve ajanları, bilcumle cenbî şirketleri tarafından bu şirketlerin tesvil ve ruhsat vesikalarının istihsalına muteallik harıclar ve mukellefiyetler hariç olmak üzere, usum, barge ve vergi hususlarında, aynı enis millî şirketlerin tâbî buldukları malî mukellefiyetin daha yüksek me tâbî olmuştuklarıdır.

Maamafih, bu hukum, iki Yüksek âkitler için hiç bir tarafından, ne Devletin vücude çıktığı muessesata ve alakadar olduğu şirketlere veya hizmetini amme imtiyazı sahiplerine bahsedilen vergi muafiyetlerinden istifadeyi istemek ne de bizzat kendisinin diğeri taraf şirketlerine göstereceği muameleden daha musaidini talep edemeyeceklerdir.

Sermaye, irat veya kazanç üzerinden hesap edilen vergilerle gıhnet, Yüksek âkit taraflardan her birinin, vergilerin mahiyetine nazaran diğeri tıraf şirketlerine, ancak bu şirketlerin kendi ülkesinde yatırdıkları sermaye, bu arazi üzerinde malik oldukları emval ve yime orada temin ettikleri kazanç veya icra ettikleri iş nisbetinde, vergi tahmil edeceklerdir.

Diğeri taraftan mutkabiliyet şartile kavanımı memlekete tebaiyet ve memleketin mevzuatı kanunlarının derpis ettiği takyidat mahfuz kalmak şartile, âkit taraflardan her birinin şirketleri, diğeri tarafın ülkesinde her nevi emvali menkule iktisap edebileceklerdir. Emvali gayrimenkul iktisabı şirketin gayri tesekkülü olmaması kaydıle şirketin işlemesine muktazi gayrimenkuller hal kindâ da aynı hukum eandır.

Madde — 9

Yüksek âkit taraflardan her birinin tebaası ve şirketleri, diğeri taraf ülkesinde sahis ve mallarının kanunî ve adlî himayesine muteallik olan kâffe hususatta aynıle tebaası mahalliyeye gösterilen muameleden mustefit olacaklardır.

Binaenaleyh mehakime serbestçe ve kolayca muamele edecekler ve tebaası mahalliyenin tâbî olduğu aynı seriat dairesinde ikame ve defî-i dava edebileceklerdir. Masarifî muhakemeyi ve zararı ziyânı muemmen kefalat akçasına ve meccanî muzaheretci adlıyve mutcellik ahkam, bu meseilin tarafı için arazısında aktedilecek bu mukavelci mahsus ile tanzimine kadar, mahallî mevzuatı kanunîye ile hallolunacaktır.

Madde — 10

İki Yüksek âkit taraftan birinin, iktisadî bir birlik dolayısıyla, uğuney bu memlekete bahsedeceği usadattan istifadeyi diğeri taraf, işbu muahede dolayısıyla talep edemeyecektir.

Madde — 11

İşbu muahedename ahkâmı Belçika Kongosuna tatbik edilmez.

Madde — 12

Bu muahedename, tasdiknamelerin teatisi tarihinden bir ay sonra mevkii meriyete girecek ve üç sene müddetle muteber olacaktır. Şayet bu muahedename Yüksek âkitlerden biri veya diğeri tarafından anıfüzzikir müddetin inkızasından lâakal altı ay evvel fesholunmadığı takdirde, fesholununcuya kadar mevkii meriyette kalacak ve işbu fesih altı aylık bir mühletin hitamından sonra hükmünü icra edebilecektir.

Tasdiknameler mümkün olan en kısa bir zaman zarfında Brükselde teati edilecektir.

Balâdaki ifadatı tasdikan isimleri yukarıda yazılı murahhaslar işbu muahedenameyi imza ve mühürleriyle tahtim etmişlerdir.

Fransızca ve iki nüsha olarak Ankarada 30 temmuz 1931 tarihinde yapılmıştır.

A. Motte

Zekâi

M. Şeref

30 TEMMUZ 1931 TARİHİNDE SAAT 3 TE İNİKAT EDEN SON CELSEYE AİT ZABITNAME

Hazır bulunanlar:

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti namına:

Millî Müafaa vekili Zekâi Beyefendi,

İktisat vekili Mustafa Şeref Beyefendi,

Haşmetlû Belçika Kırallı Hazretleri namına:

Belçika Maslahatgüzarı M. André Motte.

İşbu muahedenamenin imzası anında Türk heyeti murahhasası, şirketler için evvelemirde ruhsat istihsalini derpiş eden 8 inci maddenin ikinci fıkrası ahkâmının ifasile, eenebi şirketler hakkında 3 teşrinisani 1330 (1914) tarihli Türk kanununda musarrah vecaibin tamamile yerine getirilmiş bulunacağını beyan etmiştir.

A. Motte

Zekâi

M. Şeref

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 16 - I - 1933 ve 1/354

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 18 - I - 1933 ve 4/72

Bu kanunun müzakerelerinin gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa
: 8 100
12 18,33,79,96,97,99